

INNEHÅLL

Inledning	s.2
Mindre statligt stöd en del av Lissabonstrategin	s.2
En handlingsplan för statligt stöd	s.3
Utvecklingen i Sverige	s.4
Öppenhet och rättskipning om statligt stöd	s.6
Tillämpning och kunskapsbehov	s.6
Policy-slutsatser	s.7
Källor	s.8

Ambitioner till sänkta men bättre riktade statsstöd inom EU

Jan Östlund

ITPS
December 2005

Stödåtgärder är ett kraftfullt medel för det offentliga att påverka näringslivet. Enskilda länders stöd till sina företag är en återkommande orsak till internationella handelskonflikter och det finns därför spelregler för statligt stöd inom både EU och Världshandelsorganisationen. De sammanlagda stödnivåerna i Sverige är på uppgång beroende på energipolitiken trots målsättningen att minska dem inom ramen för EU:s Lissabonstrategi. Just nu pågår ett arbete inom EU med att rikta statsstöden till de mest angelägna ändamålen som innovationer och FoU.

EU:s regler sätter väsentliga begränsningar för hur det offentliga kan agera i förhållande till det privata näringslivet. Missgynnade konkurrenters intresse av att förhindra olagligt stöd skall bevakas av svenska domstolar, vilket inte kommit igång ännu. Den gröna skatteväxlingen står de facto för merparten av ökningen, vilket minskar utrymmet för andra typer av stöd. Att riksdagen kan begränsas av statsstödsreglerna i sin makt att besluta om skatter är något som inte är särskilt uppmärksammat.

Välkommen till Tillväxtpolitisk utblick, en publikation från ITPS

I Tillväxtpolitisk utblick presenterar vi korta, tematiska artiklar om aktuella och tillväxtrelevanta frågor. Tidskriften är tänkt att tjäna som ett komplement till våra mer omfattande rapporter och korta nyhetsbrev.

Vår avsikt är att skapa ett forum för aktuella tillväxtpolitiska frågor. Innehållet i Tillväxtpolitisk utblick ska ha nyhetsvärde, ge nya vinklar på kunskap, vara av intresse för nyckelpersoner inom olika ämnesområden och ha stor relevans för den tillväxtpolitiska agendan i Sverige.

Artiklarna är skrivna av ITPS analytiker och ibland av särskilt inbjudna skribenter, de förhandsgranskas av personer med fackkunskap. Innehållet speglar ITPS omvärldsanalys och projektverksamhet i Sverige och i utlandet.

För att hålla hög kvalitet och relevans vill vi uppmantra till en dialog med läsare och intressenter. Synpunkter och förslag på teman är alltid välkomna då vi är måna om att utveckla en så bra och läsbar produkt som möjligt.

Välkommen att kontakta redaktören Anders Östhol på e-postadress: anders.osthol@itps.se

För kostnadsfri prenumeration kontakta:

Marianne Löfgren,
marianne.lofgren@itps.se

Inledning

I artikeln ges en översikt och analys över arbetet inom EU för minskat och mera riktat statligt stöd. Syftet är att belysa vad detta arbete kan betyda för Sverige. Stöd som lämnas till enskilda företag gör att marknaderna fungerar sämre. En restriktiv syn på stöd till företag är därför en viktig del av en politik för väl fungerande marknader, liksom effektiva konkurrensregler och sunda spelregler för privat och offentlig verksamhet.

Stöd kan användas för att till exempel påskynda en önskvärd utveckling eller för att kompensera

för marknadsmisslyckanden. De kan även användas för att bromsa en utveckling som av politiska skäl inte är önskvärd. Statligt stöd används i Sverige inom både näringspolitiken och andra politikområden. Samtidigt strävar näringspolitiken efter väl fungerande marknader där effektiv konkurrens dels håller priserna på nivåer som tilltalar konsumenterna, dels ger gamla och nya företag incitament till utveckling, vilket i sin tur leder till tillväxt.

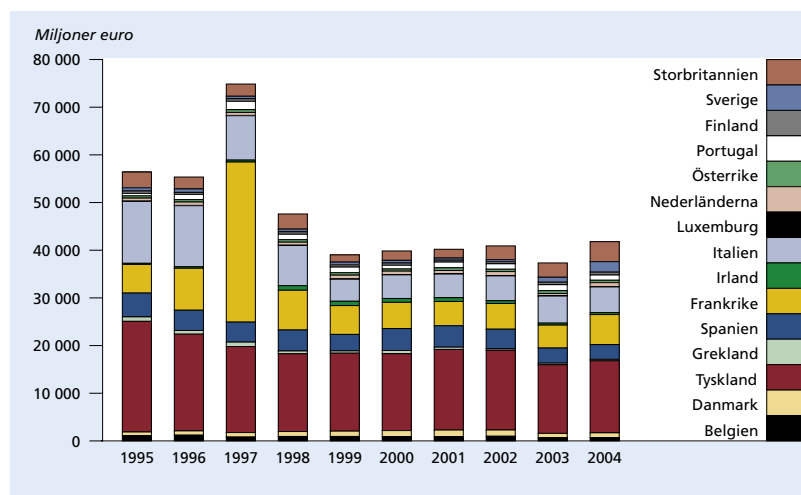
Mindre statligt stöd en del av Lissabonstrategin

Inom EU sker ett arbete i riktning mot ett mindre och mer riktat statligt stöd.¹ När Lissabonstrategin antogs i mars 2000 av stats- och regeringscheferna i Europeiska rådet, lyfte de fram ett stort antal åtgärder som EU och medlemsstaterna måste vidta för att nå det strategiska målet att inom tio år bli världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi. De framhöll bland mycket annat att det var "väsentligt med rättvisa och enhetligt tillämpade bestämmelser om konkurrens och statligt stöd". De uppmanade därför kommissionen, europeiska rådet och medlemsstaterna att "främja konkurrens och minska den allmänna nivån på det statliga stödet, genom att flytta över inriktningen från att stödja enskilda företag eller sektorer till att ta itu med övergripande mål av gemenskapsintresse, till exempel sysselsättning, regional utveckling, miljö och utbildning eller forskning".

Vid rådets möte i Stockholm i mars 2001 blev målet mer precist. Då uppmanades medlemsstaterna att senast 2003 påvisa en successiv minskning av det statliga stödet i förhållande till BNP. Samtidigt kom man överens om att kommissionen skulle börja publicera de enskilda ländernas stödbelopp på Internet, den så kallade resultattavlan för statligt stöd.

I liknande ordalag behandlades statsstöden vid toppmötena i mars 2002 och 2003 och vid halvtidsuppföljningen i mars 2005. När nu halva tiden gått för uppfyllandet av målet i Lissabonstrategin har det konstaterats att det trots obestridda framgångar är långt kvar till målet. På vissa områden har utvecklingen till och med gått bakåt. När det gäller statsstöd kan utvecklingen sammanfattas som att nivån på de sammanlagda stöden stabiliserats sedan Lissabonstrategin antogs. Nivån är lägre än tidigare, men nedgången har snarast avstannat (se Figur 1).

FIGUR 1 Summa stöd exklusive jordbruk, fiske och transporter (miljoner euro)

Kommentar: Diagrammets extrema värde för Frankrike 1997 beror till största delen på ett stort krisstöd till banken Credit Lyonnais det året.

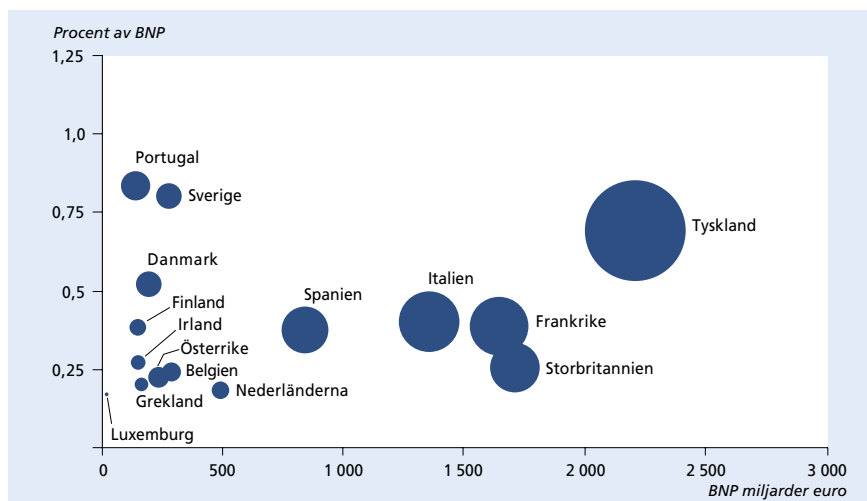
Källa: Europeiska Kommissionen (2005b) "State Aid Scoreboard: autumn 2005 update", och www.eurostat.cec.eu.int (stöd 1995–2004)

¹ Statligt stöd är en direkt översättning av engelskans 'State Aid'. Av den praxis som utvecklats framgår att det omfattar stöd som beviljas av alla offentliga organ, även på regional eller lokal nivå.

Ser man till enskilda länder blir bilden givetvis mer komplex. Hur medlemsstaterna ställer sig till att uppnå målen i Lissabonstrategin beror på många faktorer, bland annat i vilken utsträckning de använder statligt stöd. I Figur 2 visas siffror för de femton gamla medlemsstaterna från 2004, där storleken på stöden sätts i relation till BNP. Varje lands stöd (exklusive jordbruk, fiske och transporter) illustreras av bubblornas storlek, medan bubblornas placering gjorts utifrån landets BNP (miljarder euro) och stöd i procent av BNP. Det framgår att Portugal och Sverige var de länder som 2004 använde störst del av BNP till statsstöd, medan Luxemburg, Nederländerna, Grekland, Österrike, Belgien och Storbritannien fanns i den andra änden av skalan. Vad som inte

framgår av diagrammet är att Tyskland de tio föregående åren hade visat en konsekvent nedåtgående trend (1993 var stöden 1,77 procent av BNP). Portugal pendlade däremot upp och ner under samma period. Sverige låg tidigare långt under genomsnittet men har de två senaste åren alltså passerat alla utom en av de gamla medlemsstaterna. En stor del av förklaringen ligger i det svenska energiskattesystemets skattelättnader till industriföretag, vilket behandlas längre fram. Storleksskillnaderna mellan länderna gör att de stora ländernas agerande påverkar gemenskapens summa direkt medan de små länderna, t.ex. Sverige, var för sig knappast påverkar den sammanlagda storleken på stöd märkbart.

FIGUR 2 Storleken på de statliga stöden 2004 i förhållande till BNP (procent respektive miljarder euro)

Kommentar:
Bubblornas storlek illustrerar de statliga stödernas faktiska storlek.

Källa: Europeiska kommissionen (2005b) "State Aid Scoreboard: autumn 2005 update", och www.eurostat.cec.eu.int (BNP)

De två målen, mindre men bättre riktat stöd, har kritiserats för att de innehåller en inre motsägelse i att stöden totalt skall minska medan vissa stöd borde öka.

En handlingsplan för statligt stöd

Efter rådets återkommande uppmaningar till medlemsstaterna att minska stödnivåerna tog kommissionen våren 2005 det ovanliga steget att anta en "Handlingsplan för statligt stöd" i form av ett samrådsdokument (Europeiska Kommissionen 2005a). Handlingsplanen sträcker sig över perioden 2005–2009. Där krävs genomgripande förändringar av både innehållet i reglerna och förfarandena. Syftet är att presentera ett genomgripande och enhetligt reformpaket som grundas på:

- Ett mindre, men bättre riktat statligt stöd
- Mer förfinat ekonomiskt angreppssätt
- Effektivare förfaranden, bättre tillämpning, högre förutsägbarhet och ökad öppenhet
- Delat ansvar mellan kommissionen och medlemsstaterna

Med bättre riktat stöd avser kommissionen främst stöd till:

- Innovationer och FoU
- Investeringar i riskkapital
- Investeringar i humankapital
- De fattigaste regionerna i den utvidgade unionen
- Hållbar utveckling
- Moderniserad infrastruktur

De två målen, mindre men bättre riktat stöd, har kritiserats för att de innehåller en inre motsägelse i att stöden totalt skall minska medan vissa stöd borde öka.

Kommissionen tar på sig att förstärka sitt ekonomiska angreppssätt för granskningen av statligt

Reglerna för de nuvarande gruppundantagen för stöd till utbildning, sysselsättning samt små och medelstora företag skall ses över och beloppsgränserna för stöd enligt gruppundantagen kan komma att höjas.

Enligt nuvarande regler får stöd av mindre betydelse lämnas till ett och samma företag upp till ett belopp av 100 000 euro under en rullande treårsperiod utan att stödet anmäls till kommissionen.

stöd. Det handlar dels om stödets snedvridning av konkurrensen och handeln, dels om stöden som medel för att komma till rätta med olika marknadsmisslyckanden som står i vägen för uppfyllelsen av gemensamma mål.

Bland förslagen om effektivare förfaranden som nämns i handlingsplanen finns en förordning om ett allmänt gruppundantag. Vissa typer av stöd skulle därmed inte behöva anmälas till kommissionen. Reglerna för de nuvarande gruppundantagen för stöd till utbildning, sysselsättning samt små och medelstora företag skall ses över och beloppsgränserna för stöd enligt gruppundantagen kan komma att höjas. Kommissionen nämner också ett förslag till ett nytt gruppundantag för forskning och utveckling.

Vidare övervägs även en höjning av det nuvarande tröskelvärde för stöd av mindre betydelse som en anpassning till den ekonomiska utvecklingen. Enligt nuvarande regler får stöd av mindre betydelse lämnas till ett och samma företag upp till ett belopp av 100 000 euro under en rullande treårsperiod utan att stödet anmäls till kommissionen.

Andra förslag om förändrade förfaranden tar sin utgångspunkt i vissa brister som kommissionen ser i nuvarande rutiner. Ett tydligt tecken på det är den långa tid som det tar att behandla ärendena. Kommissionen lovar att inom den närmaste tiden förbättra sin egen effektivitet, men vill också vidta åtgärder för att sänka medlemsstaternas administrativa börda och hjälpa dem att höja kvaliteten på sina anmälningar.

Slutligen påtalar kommissionen betydelsen av att även medlemsstaterna tar ansvar för att nå målen i Lissabonstrategin. Situationen sammanfattas i följande citat:

”Kommissionen kan inte förbättra regler och praxis för statligt stöd utan ett effektivt stöd från medlemsstaterna och deras fullständiga engagemang för att fullgöra sina skyldigheter att anmäla allt planerat stöd och tillämpa reglerna på ett riktigt sätt” (Europeiska kommissionen 2005a, sid 6).

Utvecklingen i Sverige

Sveriges inställning till användning av statligt stöd har skiftat under årens lopp, enligt ett mönster som vi har gemensamt med många andra länder. Under 1970-talet, då stora stöd främst i form av bidrag gavs till företag i varvsindustrin och andra branscher med strukturproblem, användes

I de nya medlemsstaterna har oberoende myndigheter givits uppgiften att granska befintliga stödåtgärder. Kommissionen tänker undersöka om liknande lösningar i de gamla medlemsstaterna skulle kunna förbättra samarbetsklimatet när det gäller tillämpningen av statsstödsreglerna.

Kommissionen pekar på de nationella domstolarnas roll att försvara berörda parter rättigheter, speciellt konkurrenter till gynnade företag. Endast i mycket liten utsträckning avgörs sådana mål i de nationella domstolarna. Informationsinsatser skall göras för att förbättra tillämpningen av reglerna, till exempel möjligheterna att stoppa och provisoriskt återkräva stöd som inte godkänts av kommissionen.

Bakgrundsfakta:

Statligt stöd enligt EU-rätten

Statsstödsreglernas grundstomme återfinns i EG-fördragets artikel 87–89. Första stycket i artikel 87 säger:

Om inte annat föreskrivs i detta fördrag, är stöd som ges av en medlemsstat eller med statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den gemensamma marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

De viktigaste undantagen möjliggör stöd för att främja utvecklingen i områden med låg levnadsstandard, eller stöd till vissa verksamheter eller regioner, under förutsättning att stödet inte strider mot det gemensamma intresset i unionen (artikel 87, stycke tre, punkterna a och c). Om en medlemsstat i sin anmälan övertygar om att en stödordning är rättfärdig och att den uppfyller vissa uppställda kriterier, kan kommissionen tillåta den för en begränsad tid.

Till statligt stöd räknas aldrig sådant stöd som lämnas på gemenskapsnivå. Det finns också andra artiklar i EG-fördraget som reglerar stöd som är i det gemensamma intresset. Det handlar om stöd till jordbruk, transporter och till företag som utför tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

stöd som bränsle på båda sidor i en internationell dragkamp om arbetstillfällena mellan gamla och nya industriländer. Det var en kamp som Sverige förlorade och som det överhuvudtaget är svårt att se någon vinnare i. I början av 90-talet öppnade en ny ”företagsakut”. Denna gång för att rädda

Efter att EU-kommissionen öppnat ett ärende mot Sverige utgör olika skatteutgifter på energiområdet numera merparten av de statliga stöden.

Sedan 2002 redovisas skattelättnader som statligt stöd och de utgjorde 2004 mer än två tredjedelar av totalsumman för de svenska stöden.

de problemtyngda bankerna, huvudsakligen Nordbanken.

Slutsatserna som svenska politiker dragit om selektiva stöd är desamma som dragits internationellt. Stöden försämrar förutsättningarna för konkurrens, nationellt såväl som internationellt, och de försämrar den sammanlagda välfärden för konsumenterna. Idag är de svenska stödordningar som notifieras till kommissionen så gott som alltid horisontella, det vill säga de utgår till alla företag som uppfyller vissa villkor, utan att någon bedömning görs i enskilda fall av behovet av stöd eller det förmodade värdet av stödets effekter. Det är i den formen som stöden anses vara minst konkurrenspåverkande. De svenska stödordningarna tar också mestadels sikte på sådana mål som handlingsplanen nämner är i gemenskapens intresse. Jämfört med andra länder har Sverige därmed kommit långt i övergången från teori till praktik på statsstödsområdet.

Sveriges inställning till handlingsplanen om statligt stöd är i huvudsak positiv. Vår ståndpunkt skiljer sig inte i grunden från den som råder på EU-nivå. Handlingsplanen påverkar inte i sig den svenska politiken, men den vidare utvecklingen kan medföra behov av anpassningar längre fram i tiden. I en promemoria från september 2005 uttrycker regeringen sympati för den restriktiva grundsynen på statligt stöd, men slår samtidigt vakt om flera legitima skäl för stöd än enbart marknadsmisslyckanden, exempelvis fördelingspolitiska skäl. Förslaget om oberoende myndigheter kommenteras i främst skeptiska formuleringar med hänvisning till bland annat konstitutionella frågor.

Regeringen anför också i promemorian att medlemsstaterna bör kunna ge miljöskatterna inslag av skattebefrielser och lägre skattenivåer för att möjliggöra en ambitiös miljöpolitik. Det är en viktig fråga för Sverige efter vårt första nederlag på statsstödområdet. Efter att EU-kommissionen öppnat ett ärende mot Sverige utgör olika skatteutgifter på energiområdet numera merparten av de statliga stöden. Bakgrunden är att reglerna om statsstöd även omfattar stöd som lämnas i form av skattelättnader. Dessa stöd som går över statsbudgetens inkomstsida kallas för skatteutgifter.

I ett stödprogram kan det vara effektivt att undvika utbetalningar och istället kvitta stöden mot företagets insättningar på sina skattekonton inom ramen för den reguljära taxeringen. Att stöden sker i den formen skall givetvis i sig inte påverka tillämpningen av statsstödsreglerna.

Å andra sidan innebär detta inslag i statsstödsreglerna också att friheten för medlemsstaterna att utforma sina skattesystem begränsas. Enligt selektivitetskriteriet riskerar skattesatser som gynnar ”vissa företag eller viss produktion” att klassas som stöd (EG-fördraget, artikel 87, första stycket). De skall i så fall hanteras enligt samma regelverk som annat statligt stöd.

Det svenska energiskattesystemet, som sedan 1993 innehåller skattelättnader till förmån för industriföretag ger numera upphov till miljarder i statligt stöd. Sedan 2002 redovisas skattelättnader som statligt stöd och de utgjorde 2004 mer än två tredjedelar av totalsumman för de svenska stöden. Skillnaderna mellan företagens och privatpersonernas energiskatter har ökat de senaste åren inom ramen för den gröna skatteväxlingen och ökar även under 2005, vilket medför en motsvarande höjning av stödet.

Energiskattesystemet har de senaste åren anpassats till statsstödsreglerna samt miljöskyddsriktlinjerna och energiskattedirektivet. Kommissionen följer utvecklingen och bevakar att stöden motsvarar det som anmälts. Varje ändring i utformningen av energiskatterna måste anmälas och behandlas av kommissionen.

Andra selektiva skatter måste på samma sätt utformas i enlighet med statsstödsreglerna. Ett exempel är den sänkning av socialavgifterna i stödområde A som föreslagits av Utredningen om regionala stimulansåtgärder inom skatteområdet (SOU 2005:68). Sänkningen föreslås i utredningen hanteras inom statsstödsreglernas undantag för stöd av ”mindre betydelse”.

Bakgrundsfakta: Statsstödsreglerna en del av EU:s konkurrensrätt

EU:s regler om statligt stöd har funnits sedan fördraget trädde i kraft 1958, men området blev viktigare i samband med den inre marknaden 1993. Under årens lopp har en praxis utvecklats genom beslut av kommissionen och domslut i överklagansärenden i EG-domstolen och förstainstansrätten. På senare år har rådet och kommissionen också antagit kompletterande förordningar och det pågår just nu ett arbete med fler moderniseringar. Att området kontinuerligt utvecklas är en förklaring till att det löpande utkommer ny litteratur i ämnet.

Statsstödsreglerna utgör en del av konkurrensrätten där begränsningar i företagets handlingsfrihet och föreskrifter om förvaltningarnas upphandling kompletteras med regler om medlemsländernas stöd till näringslivet.

Inom EU har nationella domstolar också en uppgift att skydda intressenternas rättigheter, men enbart när det gäller stöd som verkställs innan de anmäls till kommissionen.

Det är inte längre vanligt med stöd som håller liv i olönsamma företag, men kunskapen om statsstödsreglerna är låg och misstanken finns att stora belopp lämnas i stöd som strider mot reglerna.

Öppenhet och rättskipning om statligt stöd

Som nämnts redovisar EU varje år den så kallade resultattavlan för statligt stöd, där alla medlemsstaternas sammanlagda stöd framgår. Statistiken publiceras även av Eurostat. Medlemsstaterna rapporterar årligen stöden till kommissionen. Även WTO (World Trade Organization) samlar in data om statligt stöd från sina knappt 150 medlemmar. Öppenheten är en viktig komponent bland annat för rättskipningen på statsstödsområdet. Sedan 2005 är det ITPS som ansvarar för att samla in det svenska underlaget till EU och WTO från de myndigheter och organisationer som administrerar stöd.

Om WTO-länder råkar i konflikt med varandra om statligt stöd fungerar organisationen som en arena för att förhandla och lösa konflikten under ordnade former.²

På EU-planet tillvaratas även enskilda intressenters rättigheter inom ramen för regler och procedurer. Bland annat kan företag anmäla till kommissionen om de uppfattar att en konkurrent fått stöd som strider mot reglerna och kommissionen har då skyldighet att svara om de öppnar ett ärende i frågan.

Inom EU har nationella domstolar också en uppgift att skydda intressenternas rättigheter, men enbart när det gäller stöd som verkställs innan de anmäls till kommissionen. En nationell domstol kan stoppa fortsatt stöd och även provisoriskt återkräva stöd som betalats ut i väntan på att kommissionen avgör ärendet.

Tillämpning och kunskapsbehov

Trots att Sverige förefaller att följa statsstödsreglerna väl i jämförelse med andra länder så finns fortfarande utrymme för förbättringar. Det är inte längre vanligt med stöd som håller liv i olönsamma företag, men kunskapen om statsstödsreglerna är låg och misstanken finns att stora belopp lämnas i stöd som strider mot reglerna.

Bland svenska jurister tycks medvetenheten ännu vara låg kring statsstödsreglerna och de rättigheter som främst konkurrenter har att driva ärenden om stöd som ges i strid med reglerna. Bland de gamla medlemsstaterna är det annorlunda, EU-rättens statsstödsregler har funnits sedan Romfördragets undertecknande 1957 och viktiga rättsfall på området har gällt ända sedan 1960-talet. På senare år har intresset för området ökat och även takten i utvecklingen. Kommissionens förslag att öka informationsarbetet på området är följaktligen välkommet. Kanske borde regeringen komplettera med egna svenska insatser, till exempel inom universitetsutbildningarna och forskningen. Tveksamheten att väcka talan i svensk domstol står i vägen för att få principiellt intressanta mål avgjorda.

På det lokala planet i Sverige händer det återkommande att företag erbjuds olika förmåner med syfte att säkra sysselsättningen på orten. Vid etablering i glesbygd kan företag under etable-

ringsfasen få flera olika stöd från skilda avsändare. Kommunala stöd till enskilda företag strider mot kommunallagen och när de lämnas sker det utan anmälan till kommissionen. I vissa fall torde stödet verkställas även om det är olagligt, medvetet eller omedvetet. I samma mån som det gynnar företaget som får stöd så missgynnar det konkurrenter som inte får stöd på samma sätt. Om ett företag gör en investering tack vare stödmedel kan det konkurrera ut ett annat företag som redan gjort investeringen med eget kapital. Därmed sätts marknads mekanismer ur spel, det är inte längre det effektivaste företaget som gör de största framgångarna. Resultatet blir ineffektivt, med högre priser och högre skatter som följd.

Problemet med kommunallagens förbud mot stöd till enskilda företag är att kommunerna knappt riskerar några påföljder när de bryter mot det. Konkurrerande företag har inte heller möjlighet att driva dessa ärenden i domstol, eftersom rätten att anföra kommunalbesvär endast omfattar kommunmedborgare.

I takt med att kunskapen på området ökar lär det bli fler anmälningar både till svenska domstolar och till kommissionen om olagligt stöd. Någon brist på ärenden att driva är det inte. Om det kan minska användningen av olagligt stöd är det välkommet.

² I enlighet med avtalet om subventioner och utjämningsåtgärder, *Agreement on Subsidies and Countervailing Measures*.

Det svåraste problemet för regeringen är att lösa åtagandet i Lissabonstrategin: att minska summan av stöden i förhållande till nivån från 2000.

Policy-slutsatser

EU-kommisionens förslag att öka informationsarbetet på statsstödsområdet är bra, men regeringen borde överväga att komplettera med egna svenska insatser, till exempel inom universitetsutbildningarna och forskningen. Tveksamheten att väcka talan i svensk domstol står i vägen för att få principiellt intressanta mål avgjorda. När svenska domstolar väl börjar pröva konkurrenters rättigheter genom att tillämpa statsstödsreglerna uppstår en behövlig press på kommuner och andra aktörer som är vana vid att lämna stöd.

En uppgift för regeringen att lösa är övervakningen av stöd som utbetalas enligt reglerna om stöd av mindre betydelse. Nuvarande system innebär att varje företag som söker sådant stöd får lämna uppgift om vilka stöd företaget fått de senaste tre åren. Summan får inte överstiga 100 000 euro till samma mottagare. Frågan ställs

inte alltid, men det är knappast ett rättssäkert system att grunda stödbeslut på företagets egna uppgifter. Misstankar finns att brist på disciplin på alla nivåer gör att stödtaket idag överskrids i många fall. Centrala åtgärder för bättre kontroll är ett alternativ för regeringen att överväga, men först skulle det behövas säkrare beslutsunderlag som säger något om hur stort problemet är.

Det svåraste problemet för regeringen är åtagandet i Lissabonstrategin: att minska summan av stöden i förhållande till nivån från 2000. I och med att skatteutgifterna vid användning av energi nu räknas som statligt stöd skulle radikala ingrepp i energipolitiken behövas för att nå målet. Regeringens hopp om ändrade regler på gemenskapsnivån ändrar inte bedömningen av skatteutgifterna som statligt stöd utan lägger en mer långsiktig juridisk grund för stöden.

Källor

Aldestam, M. (2005) *EC State Aid Rules Applied to Taxes: An Analysis of the Selectivity Criterion*, Iustus Förlag

Europeiska kommissionen (1999) *Report on the application of EC state aid law by the Member State courts*, Stencil

Europeiska kommissionen (2003) *Vademecum: Community Rules on State Aid*, Stencil

Europeiska kommissionen (2005a) ”Handlingsplan för statligt stöd: Mindre men bättre riktat statligt stöd: en plan för reform av det statliga stödet 2005–2009”, Stencil

Europeiska kommissionen (2005b) ”State Aid Scoreboard: autumn 2005 update”, Stencil.

Europeiska rådet (2000) ”Ordförandeskapets slutsatser: Europeiska rådet i Lissabon den 23–24 mars”, Stencil

Europeiska rådet (2001) ”Ordförandeskapets slutsatser: Europeiska rådet i Stockholm den 23–24 mars”, Stencil

Europeiska rådet (2002) ”Ordförandeskapets slutsatser: Europeiska rådet i Barcelona den 15–16 mars”, Stencil

Europeiska rådet (2003) ”Ordförandeskapets slutsatser: Europeiska rådet i Bryssel den 20–21 mars”, Stencil

Europeiska rådet (2005) ”Ordförandeskapets slutsatser: Europeiska rådet i Bryssel den 22–23 mars”, Stencil

ITPS (2005) *Statligt stöd till näringslivet 2004*, Rapport nummer S2005:007

Karlsson, C. (2002) ”Nordbanken och den svenska bankkrisen ur ett konkurrensrättsligt perspektiv”, SNS Occasional Paper nr 90

Nicolaides, N., Kekelekis M. & Buyskes, P. (2005) *State Aid Policy in the European Community: A Guide for Practitioners*, Kluwer Law International: Hague

Quigley, C. & Collins A. M. (2003) *EC State Aid Law and Policy*, Hart Publishing

Regeringskansliet, Näringsdepartementet *Promemoria: Handlingsplan för statligt stöd (2005-09-15, diarienummer N2005/7440/NL)*

SOU 2005:68, Utredningen om regionala stimulansåtgärder inom skatteområdet, *Regionala stimulansåtgärder inom skatteområdet*, Finansdepartementet

Internet

http://europa.eu.int/comm/competition/index_sv.html

http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/scoreboard/

<http://epp.eurostat.cec.eu.int/>

Tillväxtpolitisk utblick

AKTUELLT OM TILLVÄXTPOLITIK

En skrift från ITPS, Institutet för tillväxtpolitiska studier.
Utkommer med 10–20 nr per år, citera oss gärna men ange källan.
ISSN 1652-7879. Ansvarig utgivare: Sture Öberg.

FÖR YTTRE INFORMATION,

KONTAKTA: Jan Östlund

TEL: +46 63 16 66 12 E-POST: jan.ostlund@itps.se

I REDAKTIONEN: Anders Östhol

TEL: +46 8 456 67 44 E-POST: anders.osthol@itps.se

Marianne Löfgren

TEL: +46 8 456 67 33 E-POST: marianne.lofgren@itps.se

itps INSTITUTET FÖR
TILLVÄXTPOLITISKA
STUDIER

POSTADRESS ITPS, Studentplan 3,
SE-831 40 Östersund

BESÖKSADRESS Stockholm: Tegelbacken 4

TELEFON +46 63 16 66 00 E-POST info@itps.se

FAX +46 63 16 66 01 HEMSIDA www.itps.se